

Malaria ja raskaus

Outi Pellonperä 3.12.2009
Äitiyshuollon alueellinen
jatkokoulutuspäivä

Potilastapaus

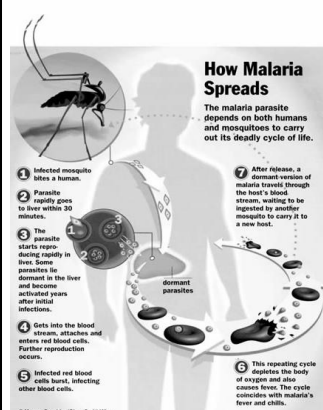
- n 34-v, G1P0 Belgiassa
- n H 22 kuume ad 39,8°C, pahoinvointia, oikeanpuoleista vatsavaivaa, heikotusta
- n Hemolyyttinen anemia, trombosytopenia, maksa-arvojen nousu
- n Hb 118 → 93, Tromb 175 → 16, ALAT 44 → 71, haptoglobiini ↓, LD ↑, bil 71, CRP 210
- n Amoksisilliini-klavulaaninaposta ei apua
- n Veriviljely neg

Lentokenttämalaria

- n RR 120/62, p. 110
- n HELPP-epäily
- n lentokenttätöntekijä Brysselissä
- n Pisanäytteissä Plasmodium Falciparum, parasiittimäärä 20% (570 000/μl)
- n Kiniinihoito iv.
- n Voiti heikkeni → verenvaihto
- n Nopea paraneminen, klindamysiinihoito 1vk
- n Myöh. syntyi terve täysiaikainen tyttölapsi

Epidemiologia

- n WHO:n arvion mukaan vuosittain malariaan sairastuu yli 200–300 milj. ja kuolee >1 milj., suurin osa lapsia ja raskaana olevia naisia.
- n Suurin osa tapauksista ja -kuolemista on Saharan eteläpuolisessa Afrikassa. Valtaosa raskaanaolevista saa tartunnan ainakin kerran raskautensa aikana.
- n Euroopassa kuolleisuus P. falciparumiin 1–4 %
- n Suomessa 20–40 malariatapusta/v.
- n Suurin osa ei ole käyttänyt asianmukaista estolääkitystä.

Malaria

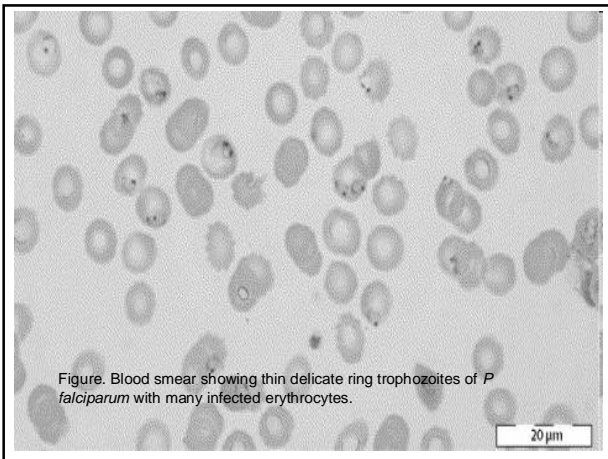
- n Malarian aiheuttaa alkueläinloisiin kuuluva Plasmodi, joka infektoi punasoluja
- n Ihmiselle malarian voi aiheuttaa 4 Plasmodium-lajia:
  - P. falciparum
  - P. vivax
  - P. ovale
  - P. malariae
- n Tartunta saadaan hyttysten piston välityksellä

Itämisaika ja oireet

- n *P. falciparum*: 2-4 vk, harvoin > 3kk
- n Muilla $\geq 2-4$ vk, yleensä kuukausia-vuosia tartunnasta
- n Kuume (horukka, $\frac{1}{2}$:lla jaksottain $1\frac{1}{2}-3$ vrk:n välein kestäen 4-6 h)
- n Päänsärky
- n Lihaskivut
- n Vatsakivut
- n Ripuli

Diagnoosi

- n Perustuu parasiittien osoittamiseen kuumeen aikana sormenpään verinäytteestä (malariaplasmodit, B-Plas-O)
- n Sivelylvalmiste 3-4 lasia ja paksupisaravalmiste 3-4 lasia
- n Uusi näyte on syytä ottaa 4-6 h kuluttua ja aina kuumepiikin yhteydessä
- n Usein leuko- ja trombositopenia sekä myöhemmin kehittyvä anemia
- n CRP on kohtalaisesti kohonnut

Hoito

- n Syytä konsultoida HYKS Auroran sairaalan infektio päivystäjää puh (09) 4711
- n Sairaalahoido välttämätön
- n *Falciparum*-malaria voi komplisoitua tunneissa
  - n Tajunnan tason lasku (aivomalaria)
  - n Munuaisten vajaatoiminta
  - n Sokki
  - n Hypoksia ja keuhkoedeema (ARDS)
  - n Voimakas hemolyyysi
  - n DIC
- Malaria on suljettava pois kaikilta kuumepotilailta, joilla on anamneesissa malaria-alueelle suuntautunut matka!

Gravidien erityisriskit: istukka

- n *Falciparum* sitoutuu tiettyihin istukan ligandeihin
- n Parasiitit kerääntyvät istukkaan, eikä veressä ole niitä aina riittävästi diagnosoitiin pääsemiseksi
- n Häiritsee istukan toimintaa tukkimalla kapillaarikierron
- n Verenkiertovaje on todennettu kohtuvaltimoiden dopplertutkimuksin
- n Malaria $\leftrightarrow$ HIV

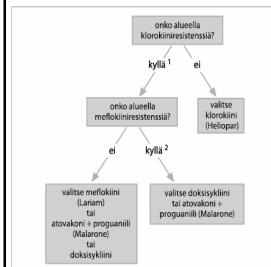
Kroonisen infektion aiheuttamat riskit raskaana olevilla

- n Ei-immuuneilla gravidoilla korkeampi komplikaatoriski ja sikiön menetyksen riski
- n Semi-immuuneillakin vastustuskyky $\downarrow$ erityisesti 1. raskaudessa, riskit $\uparrow$
- n Malariakohtausten määrä $\uparrow$
- n Anemia komplisoi raskauksia
- n Istukkamalaria voi johtaa sikiön hapensaannin heikkenemiseen ja istukan irtoamisvaaraan
- n Keskenmeno/ sikiökuolema
- n Ennenaikainen synnytys
- n Kasvuhidastuma, alhainen syntymäpaino
- n Pre-eklampsia
- n Neonataalmalariariski $< 2\%$, parasiitit eivät läpäise istukkaa, infektio synnytyksessä

Malarian ehkäisy raskaana oleville

- n Raskaana olevien on syytä välttää matkustamista malaria-alueille!
- n Hyttysten piston estäminen on tärkeä osa raskaana olevan naisen malarian ehkäisyä
- n Pukeutuminen, lääkeverkot, hyttysmyrkyt
- n Lääkeprofylaksia on malaria-alueilla välttämätön

Malarian ehkäisy raskauden aikana

¹⁾ koko trooppinen Afriikka, Amazonin alue Etelä-Amerikassa, Oseania.
Kaikkialla Aasiassa on paikallisesti runsaasti resistentiä malariaa.
Toisaalta malaria ei ole lainkaan suurkaupungeissa ja useimmissa lomakohteissa ja malariatikki on pieni suurimmassa osassa alueita.

²⁾ Thaimaan Myanmarin ja Kambodžan vastaiset rajaseudut ja Kambodžan länsiosat

Lääke	raskaus	imetus
Klorokiini (Heliopar)	Ok	Ok
Meflokiini (Lariam)	Ok	Ok
Atovakoni+proguanili	Ei	Ei
doksisykliini	Ei	Ok

Kiitos!

